

UROLOGIK DORI VOSITALARNING MARKETING TAHLILI

Madatova N.A.

Alfraganus universiteti NOTT, Toshkent shahri, O'zbekiston Respublikasi

e-mail: n.madatova@afu.uz, tel: (93)595-28-63

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15401379>

Dolzarbli: Urologik kasalliklar qatoriga urolitiyoz, erkaklarning bepushtligi, prostatit, erektil disfunktsiya, buyrak va peshob yo'llarining yuqumli kasalliklari va boshqalar kiradi [2]. Bular ichida bakterial infeksiyaga kiradigan sistit kasalligi dunyo bo'yicha eng keng tarqalgan shakllaridan biri xisoblanadi. Dunyo statistikasi bo'yicha birgina Amerika Qo'shma Shtatlarida har yili taxminan 11 millionga yaqin holat aynan shu kasalliklar qayd etilgan va uni davolash uchun xarajatlar taxminan 5 milliard dollarni tashkil qilgan. Hozirgi kunda O'zbekiston Farmatsevtik bozorida mavjud urologik dori vositalarini assortiment tahlilini olib borish, xorijdan keltirilgan dori vositalarini o'rnini bosuvchi urologik dori vositalarining keng assortimentini ishlab chiqish va tibbiyotga joriy qilish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biriga kiradi[1,2,3,4].

Tadqiqotning maqsadi: O'zbekiston Respublikasida ro'yxatdan o'tkazilgan urologik dori vositalarining 2020-2024 yillar uchun assortiment tahlili o'tkazish.

Usul va uslublar: tahlil jarayonida ob'ekt sifatida O'zbekiston Respublikasining 2020 yil 24-son, 2021 yil 25-son, 2022 yil 26-son, 2023 yil 27-son va 2024 yil 28-son O'zbekiston Respublikasida Tibbiyot amaliyotida qo'llanilishiga ruhsat etilgan dori vositalari, tibbiy buyumlar va tibbiy texnika Davlat reestri asosida assortiment tahlilidan va DRUG AUDIT ma'lumotlari asosida tahlillardan foydalanildi[5,6,7,8].

Natijalar: Urologik dori vositalarining assortiment tahlili O'zbekiston Respublikasida Tibbiyot amaliyotida qo'llanilishiga ruhsat etilgan dori vositalari, tibbiy buyumlar va tibbiy texnika Davlat reestri asosida olib borildi. 2024 yildagi 28-sonli Davlat reestriga umumiy 38 nomdagi urologik dori vositalari kiritilgan. Ulardan 3 nomda (7,9%) dori vositalari mahalliy farmatsevtik korxonalari ulushiga, 5 nomdagi (13,2%) dori vositalari MDH mamlakatlari ishlab chiqaruvchilari ulushiga va 30 nomdagi (78,9%) dori vositalari ishlab chiqaruvchi xorijiy davlatlarning ulushiga to'g'ri keladi. 2020 yildagi ma'lumotlarga ko'ra O'zbekiston hududida umumiy 34 nomda urologik dori vositalari ro'yhatdan o'tkazilgan. Ushbu dori vositalardan 2 nomdagisi (5,9%) mahalliy ishlab chiqaruvchilar, 28 nomdagi (82,4%) xorijiy davlatlar ishlab chiqaruvchilari va 4 ta dori vositasi (11,7%) MDH davlatlari ishlab chiqaruvchilari ulushiga to'g'ri kelgan. Natijalardan ko'rinib turibdiki, 2020 yilda urologik dori vositalarining salmoqli qismi xorijiy davlatlar tomonidan ro'yhatdan o'tkazilgan. 2020 yilda ro'yhatdan o'tkazilgan urologik dori vositalar orasida dorivor o'simliklar xomashyosi, eritma kabi dori shaklidagilarini kuzatgan bo'lsak, 2024 yilga kelib shamcha, infuziya uchun kukun va suspenziya dori shaklidagi urologik dori vositalarini miqdorini ortganini ko'rishimiz mumkin.

Xulosalar: Natijalardan ko'rinib turibdiki, 2020 yilda Niderlandiya va AQSh davlatlarida ishlab chiqarilgan urologik dori vositalar ro'yxatdan o'tkazilgan bo'lsa, 2024 yilga kelib ushbu davlatlar o'rnini Rossiya va Irlandiya kabi davlatlarda ishlab chiqarilgan urologik dori vositalar egalaganligi hamda, O'zbekiston bozoriga olib kirilgan va ishlab chiqarilgan hajmini va ushbu dori vositalarining pul ko'rinishidagi miqdori 2020-2023 yillar orasida 8-10 % oshganini ko'rish mumkin. Xorijiy ishlab chiqaruvchilar tomonidan ishlab chiqarilgan urologik

dori vositalari mahalliy bozorda dori shakli, turi va soni jihatidan etakchilikni egallayotgan bo'lsada, yil sayin mahalliy ishlab chiqaruvchi farmatsevtik korxonalar tomonidan ham ishlab chiqarilayotgan urologik dori vositalarning ulushi yil sayin ortib bormoqda. Xozirda bozorda mavjud bo'lgan urologik dori vositalarning kattagina qismini xorijiy farmatsevtik korxonalari tomonidan ishlab chiqarilgan va ro'yhatdan o'tkazilgan dori vositalari tashkil qilmoqda. Bundan tashqari mahalliy bozorda mavjud bo'lgan va chetdan olib kelinayotgan urologik dori vositalarining ayrim dori shakllarida (pasta, sirop va suspenziyalar) ishlab chiqarish maqsadga muvofiqdir. Shunday qilib, mahalliy farmasevtik korxonalar tomonidan urologik dori vositalarni yangi farmakologik guruhlarini va yangi dori shakllarida ishlab chiqarishga joriy etish juda dolzarbdir.

References:

Используемая литература:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sarvarova, D. M., Madatova, N. A., Yunuskhodzhaeva, N. A., Iminova, I. M. Study Of The Assortment Of Antioxidant And Hemostatic Medicines Registered In The Republic Of Uzbekistan. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 2023 y. 1028-1033.
2. Мадатова Н.А., Тоштемирова Ч. Т. МАРКЕТИНГОВЫЙ АНАЛИЗ ПРОТИВОДИАРЕЙНЫХ ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ //Universum: медицина и фармакология. – 2024. – №. 4 (109). – С. 46-53.
3. Rizaeva N.M., Madatova N.A. O'zbekiston respublikasida qayd etilgan biologik faol qo'shimchalar assortiment tahlili // Eurasian journal of medical and natural sciences. -2024.- Vol.4.-Issue 1,Part 2.-P.191–197.
4. Madatova N. A., Qambarov X. J. ADAPTOGEN DORI VOSITALARNING BOZORINI MARKETING TAHLILI //Евразийский журнал медицинских и естественных наук. – 2024. – Т. 4. – №. 5 (Speciaial Issue). – С. 93-94.
5. O'zbekiston Respublikasida Tibbiyot amaliyotida qo'llanilishga ruhsat etilgan dori vositalari, tibbiy buyumlar va tibbiy texnika Davlat reestri. - №24. - 2020. 1183 b.
6. O'zbekiston Respublikasida Tibbiyot amaliyotida qo'llanilishga ruhsat etilgan dori vositalari, tibbiy buyumlar va tibbiy texnika Davlat reestri. Yigirma beshinchi nashr, qayta ishlangan va to'ldirilgan - Toshkent. -2021. -1068 b.
7. O'zbekiston Respublikasida Tibbiyot amaliyotida qo'llanilishga ruhsat etilgan dori vositalari, tibbiy buyumlar va tibbiy texnika Davlat reestri. - №26. - 2022. 1180 b.
8. O'zbekiston Respublikasida Tibbiyot amaliyotida qo'llanilishga ruhsat etilgan dori vositalari, tibbiy buyumlar va tibbiy texnika Davlat reestri. - №27. - 2023. 1053 b.